

Biogradske glagoljične isprave u spisima zadarskog bilježnika Tomassa de Franceschija *

Marija Kero – Mate Bobanović

Marija Kero
Državni arhiv u Zadru
Ulica Ruđera Boškovića 1
HR – 23 000 Zadar

Mate Bobanović
OŠ Franka Lisice Polača
Polača 140
HR – 23 423 Polača

Prethodno priopćenje

Primljeno: 30. 6. 2023.
Prihvaćeno: 27. 7. 2023.
930.2:003.074(497.581.1Zadar)(093)
347.961De Franceschi, T.
003.349(497.581.1Biograd na Moru)“17“
DOI: 10.58565/vda.4.1.11

Sažetak

Prilikom pregledavanja novovjekovne arhivske građe povezane s Biogradom i okolnim prostorom u fondu Bilježnika Zadra u Državnom arhivu u Zadru uočeno je kako se u devetom svežnju zadarskog bilježnika Tomassa de Franceschija nalazi neobično velik broj neobjavljenih glagoljičnih dokumenata. Dodatnim je pregledom primijećeno da se više od polovice svih glagoljičnih dokumenata u tom svežnju odnosi upravo na Biograd. U ovom se radu objavljuju transliteracije tih dokumenata, koje će zasigurno pružiti relevantne podatke budućim istraživačima demografije i zemljišnih odnosa na području Biograda i njegove okolice u ranom novom vijeku. Pritom je važno naglasiti da se u ovom radu pod biogradskim glagoljičnim ispravama uz isprave biogradskih pisara podrazumijevaju i dokumenti pisani u Biogradu bez obzira na provenijenciju pisara te dokumenti u kojima su stranke ili barem jedna od stranaka iz Biograda.

Ključne riječi: Biograd, Zadar, bilježnici, Tomasso de Franceschi, glagoljica, 18. stoljeće

Uvod

Tradicija javnog bilježništva u Dalmaciji seže u 11. stoljeće, zbog čega su bilježnički spisi nezaobilazan izvor za proučavanje javnog života i svakodnevice dalmatinskih komuna u srednjem i ranom novom vijeku. Građa koja se čuva u dalmatinskim arhivima doista je obimna i raznovrsna te se u njoj još uvijek kriju putokazi prema rješavanju brojnih otvorenih pitanja dalmatinske mikrohistorije. Spomenuta građa u dobrom dijelu nije sasvim sređena te istraživači često nailaze na poteškoće prilikom snalaženja u tako velikim fondovima, zbog čega objavljivanje, makar parcijalno, bilježničkih spisa omogućuje lakše razumijevanje i brže upoznavanje s kompleksnim,

* Rad je napisan u sklopu projekta „Modrave – kulturni krajolik u povijesnoj perspektivi”, koji financira Sveučilište u Zadru pod brojem IP.01.2021.06.

no izrazito vrijednim i važnim vrelima. U dosadašnjoj praksi objavljivanja bilježničkih spisa prednost je davana srednjovjekovnim bilježnicima, dok za ranonovovjekovne u tom smislu možemo konstatirati da su, na neki način, zapostavljeni.¹ Na takvo su stanje istraženosti nedavno uputili Lovorka Čoralić i Filip Novosel, posvećujući se upravo radu na objavi ranonovovjekovnih bilježničkih zapisa.² Na tom je tragu i ovaj prilog, posvećen manjemu dijelu sačuvane građe zadarskog bilježnika Tomassa de Franceschija, konkretno glagoljičnim zapisima koji se odnose na biogradsko područje u posljednjem stoljeću mletačke uprave. Povijest Biograda u tom razdoblju krije još mnogo nepoznanica, zbog čega je svako buđenje istraživačkog interesa prema javnom životu biogradske mikrosredine iznimno vrijedno, posebice u kontekstu kontinuiteta uporabe glagoljice u tom kraju.³

Zadarski bilježnik Tomasso de Franceschi (1722. – 1762.)

Tomasso de Franceschi pripadnik je stare zadarske građanske obitelji. Notarsku je službu obavljao od 1722. godine, kada je odlukom zadarskoga gradskog vijeća, u

-
- 1 O razvoju notarske službe u Zadru i Dalmaciji u srednjem vijeku vidi u: Branka Grbavac, „Notarijat na istočnojadranskoj obali od druge polovine 12. do kraja 14. stoljeća” (doktorska disertacija, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2010.); Zoran Ladić, „O procesu demokratizacije u pisanju kasnosrednjovjekovnih privatno-pravnih bilježničkih isprava u istočno-jadranskim komunama”, *Zbornik Odsjeka povijesnih znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU*, 32 (2014), 39-66.
  - 2 O razvoju notarske službe u Zadru i Dalmaciji u ranom novom vijeku vidi u: Filip Novosel, „Služba javnog bilježništva u Dalmaciji za vrijeme mletačke uprave – primjer javnih bilježnika Zadra iz sredine 17. stoljeća”, *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, 63 (2021), 171-203. O glagoljašima kao javnim bilježnicima vidi u: Ivan Botica; Tomislav Galović, „Hrvatskoglagoljski notarijat u europskom kontekstu”, u: *Hrvatsko glagoljštvo u europskom okruženju*, ur. Vesna Badurina Stipčević, Sandra Požar i Franjo Velčić (Zagreb: Staroslavenski institut, 2015.), 115-143. Valja istaknuti i recentnu produkciju autora koji objavljuju spise ranonovovjekovnih zadarskih bilježnika: Juraj Balić, Lovorka Čoralić, Filip Novosel. „Oporuke iz fonda Spisi zadarskih bilježnika Državnog arhiva u Zadru: Antonio Calogera (1768. – 1772.)”, *Starine* 64 (2012), 113-183; Juraj Balić, Lovorka Čoralić, Filip Novosel, prir. Gradivo za povijest istočnoga Jadrana u ranom novom vijeku, sv. I. Spisi zadarskoga bilježnika Antonija Calogere (1768. – 1770.), *MSSHSM*, vol. 57 (Zagreb: HAZU, 2014.); Juraj Balić, Lovorka Čoralić, Filip Novosel, prir. Gradivo za povijest istočnoga Jadrana u ranom novom vijeku, sv. II. Spisi zadarskoga bilježnika Antonija Calogere (1770. – 1772.), *MSSHSM*, vol. 58 (Zagreb: HAZU, 2018.); Lovorka Čoralić, Filip Novosel, prir. Gradivo za povijest istočnoga Jadrana u ranom novom vijeku, sv. III. Spisi zadarskoga bilježnika Franje Sorinija (1656. – 1659.), *MSSHSM*, vol. 60 (Zagreb: HAZU, 2022.); Lovorka Čoralić i Filip Novosel, „Oporuke iz fonda Bilježnici Zadra Državnog arhiva u Zadru: javni bilježnik Šimun Lovatello (1656.-1671.)”, *Vjesnik dalmatinskih arhiva* 2 (2021), 275-332.
  - 3 Za poznavanje povijesnih prilika u Biogradu u doba mletačke uprave vidi u: Lovorka Čoralić, „Biograd u XVII. i XVIII. stoljeću”, *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, 37 (1995), 379-410.

koje je ušao po nasljednom pravu, imenovan javnim bilježnikom. Isprave je pisao na talijanskom jeziku, no među njegovim se spisima nalazi i određen broj isprava pisanih na hrvatskom (*ilirskom*) jeziku. Djelovao je do 1762. godine, a u drugoj polovici 18. i početkom 19. stoljeća kao zadarski javni bilježnik pojavljuje se i njegov sin Ivan Krševan.⁴

Notarska ostavština Tomassa de Franceschija sastoji se od devet svežnjeva (busti). Zadnji, deveti svežanj, sastoji se od triju svezaka, koji su numerirani rimskim brojkama X, XI i XII, s tim da se u svesku X nalaze još tri svešćića, koji su numerirani arapskim brojkama 1, 2 i 3 (Državni arhiv u Zadru (Hrvatska), HR-DAZD-31 Bilježnici Zadra (1279. – 1797.), kutija 281).

U prvi je svešćić sveska X inkorporiran 31 glagoljični dokument, od kojih su 23 svojim sadržajem povezana s Biogradom, dok su ostali povezani s drugim naseljima užeg i šireg biogradskog okruženja, konkretno Pakoštane, Vrgada, Mrljane, Dragove, Sv. Filip i Jakov i Bibinje. Drugi svešćić sveska X sadržava 11 glagoljičnih dokumenata, od čega se devet odnosi na Biograd, dok su ostali povezani sa Sukošanom, Nevidanima, Pašmanom, Dobropoljanom, Banjem i Ždrelcem. U trećem pak svešćiću sveska X nalazi se šest glagoljičnih dokumenata, od kojih se tri odnose na Biograd, a drugi na Ugljan, Tkon i Radašinovce. U svesku XI nisu uočeni glagoljični dokumenti, dok se u svesku XII nalazi njih osam, među kojima i dva povezana s Biogradom, dok se ostali odnose na Sukošan, Tkon, Zadar i Banj. Ukupno gledano, u devetom svežnju uočeno je 58 glagoljičnih dokumenata, a Biograd se spominje u njih 37.

Osvrt na biogradske glagoljične isprave u spisima zadarskog bilježnika Tomassa de Franceschija

Glagoljične isprave u spisima bilježnika Tomassa de Franceschija nije pisao sâm de Franceschi, nego svećenici glagoljaši koje su zamolile stranke (Tablica 1.). Naime, javnobilježnička praksa u ranome novom vijeku dopuštala je mogućnost da dokumenti koje su pisale pismene osobe u ruralnim ili pak gradskim sredinama dobiju javnu snagu uvrštenjem u službene spise javnih notara. Pritom su glagoljične izvornike na talijanski jezik i latinično pismo prevodili najčešće sami glagoljaši. Za neke je glagoljične dokumente potvrđeno da su prevedeni neposredno nakon što su napisani, no za većinu nije moguće jasno utvrditi koliko je vremena prošlo od nastanka glagoljičnog dokumenta do prijevoda na talijanski.⁵ Zapravo je samo za

4 Lovorka Čoralić, „Franceschi, Toma de (Tomaso), bilježnik (XVIII. st.)”, *Leksikografski zavod Miroslava Krležice*, pristupljeno 20. 4. 2023. <https://hbl.lzmk.hr/clanak.aspx?id=6228>.

5 Za dvije glagoljične isprave (Dok. 36. i Dok. 37.) nije uočen prijevod na talijanski jezik i latinično pismo. Moguće je da su te dvije isprave pogrešno umetnute i da se prijevodi na talijanski nalaze

tri isprave posve jasno da je prijevod nastao nakon pisanja glagoljičnog dokumenta. Dokument pisan hrvatskim jezikom i glagoljicom iz 1687. (Dok. 11.) preveden je na talijanski jezik i latinicu tek 1730. godine, dok je talijanski prijevod dokumenata iz 1731. učinjen 1732. godine (Dok. 30. i Dok. 32.). U nekoliko slučajeva na početku teksta na talijanskom jeziku stoji da je original pisan na hrvatskom jeziku (*scritto in idioma illirico; tradutione d'altra simila scritta in illirico; tradutione dall illirico*).

Tablica 1. Popis svećenika koji su pisali glagoljične dokumente povezane s Biogradom⁶

Ime i prezime	Ukup.	Mjesto službe	God. (br. dok.)
Petar Tolić	11	Biograd	1715. – 1732. (1-2, 16-18, 21, 24-27, 29)
Šime Smoljanović	6	Biograd	1710. – 1716. (3-5, 12-14)
Nikola Borčuo	4	Sv. Filip i Jakov	1733. (7-10)
Pere Tomasović	3	Biograd	1729. (19, 22, 31)
Miko Bilić	3	Biograd	1725. – 1731. (23, 30, 32)
Jure Koščica	1	Biograd	1687. (11)
Jure Lubanović	1	Biograd	1718. (35)
Jure Tomić	1	Biograd	1729. (20)
Toma Senanović	1	Biograd	1731. (28)
Bare Tolić	1	Biograd	1733. (36)
Ante Ješkina	1	Biograd	1736. (37)
Petar Pletikosić	2	Tkon	1716. – 1720. (6, 34)
Mikula Ljubanović	1	Pakoštane	1728. (15)
Šime Šimić	1	Kapelan Detrika	1735. (33)

Od 37 dokumenata koji se odnose na Biograd i njegove stanovnike čak 30 je povezano s poslovanjem nekretninama obitelji Tolić, odnosno don Petra Tolića i njegove braće Bože i Bartola. Znakovito je da su njihove transakcije isključivo povezane s kupovinom, dok prodaja nekretnina s njihove strane nije uočena. Tijekom prvih triju desetljeća 18. stoljeća, braća Tolić kupovali su kuće i vrtove u Biogradu, zatim masline, vinograde i druge vrste zemljišta u Primorju, Bučini, Gladuši i Koševiću. Zemlju su često kupovali od članova svojih obitelji, odnosno ujaka iz obitelji Mat-

negdje u busti IX.

6 Napomene uz tablicu: 1) u drugom je stupcu ukupan broj isprava koje su napisali pojedini glagoljaši, dok su u četvrtom godinu, odnosno razdoblja unutar kojih su te isprave pisane te u zagradama redni brojevi isprava prema poretku njihove objave na kraju rada; 2) četiri dokumenta posljednjih triju pisara u popisu (Petar Pletikosić, Mikula Ljubanović i Šime Šimić) „biogradska” su samo po strankama ili jednoj od stranaka u ugovoru jer nisu pisani u Biogradu niti ih je pisao biogradski svećenik.

ković, a 1736. godine sklopili su među sobom ugovor o zajedničkom kućanstvu.⁷ U tom kontekstu ističemo slučaj s Vrgade kada je Jaga, žena Mike Božkova, prodala zemlju i masline don Petru i Boži Toliću iz Biograda jer nije mogla vratiti dug koji su njezina majka i rodbina učinili u dućanu gospodina Depunta u Biogradu (Dok. 6.). Najstariji glagoljični dokument datira iz 1687. godine, kada je Ela Kukojević prodala Mati Špadiću i Mati Jurasoviću zemlju na Bučini (Dok. 11.). Od ostalih dokumenata koji nisu povezani s braćom Tolić valja istaknuti svjedočanstvo biogradskih staraca Mihe Tomića, Stipe Veličića i Grube Torlaka iz 1732. godine da Ive Tomasović zvan Pivač, njegov zet Šime Eličić i Šimini sinovi Jakov i Jure nisu nikad nikomu davali *dohodak od krča* (Dok. 29.).

Umjesto zaključka

Glagoljični dokumenti u spisima zadarskog bilježnika Tomassa de Franceschija prvorazredan su izvor za rasvjetljavanje ekonomskih odnosa te drugih odrednica javnog života na biogradskom području u 18. stoljeću, nakon povlačenja Osmanlija i stabilizacije političkih, vojnih, gospodarskih i ekonomskih prilika. Naime, od ukupno 58 glagoljičnih dokumenata inkorporiranih u bustu (svežanj) IX i uvrštenih među druge Franceschijeve spise, čak ih je 37 sadržajem povezano s Biogradom i njegovom užom okolicom. Već prvi pogled na njih budi istraživačku znatiželju i otvara niz pitanja o ljudima, mjestima i događajima koji se u njima spominju. Iz tog je razloga važno te glagoljične dokumente za početak barem jasno evidentirati i transliterirati kako bi u nekim budućim istraživanjima pridonijeli boljemu poznavanju demografskih i ekonomskih prilika na biogradskom području te na najbolji način istaknuli važnost glagoljice u kontekstu oblikovanja hrvatskog nacionalnog identiteta.

Kronološki pregled isprava (registi)

1687. Ele Kukojevića prodaje Mati Špadiću i Mati Jurasoviću zemlju na Bučini (Dok. 11.)

1710. / 3. 7. / Ante Zaravećin prodaje Bari Toliću zemlju u Bučini (Dok. 12.)

7 O glagoljičnom ugovoru o zajedničkom kućanstvu biogradske obitelji Tolić iz 1736. godine pisala je Grozdana Franov-Živković u časopisu *Baščina*: Grozdana Franov-Živković, „Glagoljski ugovor o zajedničkom kućanstvu biogradske obitelji Tolić iz 1736. godine iz fonda zadarskog bilježnika Tomassa de Franceschija”, *Baščina* 19 (2018), Zagreb: Glasilo Društva prijatelja glagoljice, 74–75.

1713. / 10. 9. / Ante Zaraveća prodaje Bari Toljiću zemlju u Primorju (Dok. 13.)
1714. / 17. 2. / Tome Veličić i njegova djeca prodaju Šimi Špadiću zemlju u Opatiji (Dok. 14.)
1714. / 30. 3. / Ante Zaraveća prodaje Boži i Peri Toljiću zemlje i masline u Primorju (Dok. 3.)
1715. / 18. 10. / Grgo Šandrić prodaje Vuli Pilicariću zemlju (Dok. 25.)
1716. / 18. 4. / Tome Veličić daruje don Šimi Caliću zemlju s maslinama u Primorju u Lostirnaku (Dok. 34.)
1716. / 25. 7. / Vicko Matković ostavlja posmrtno svojim nećacima don Peri i Boži Toljiću zemlje i masline u Primorju (Dok. 4.)
1716. / 26. 7. / Vicko Matković prodaje nećacima don Peri i Boži Toljiću svoja imanja u Primorju, na Grandi i na Maloj Grandi (Dok. 5.)
1718. / 4. 5. / Nikola Pedisić iz Vrgade prodaje Skuli Duha Svetoga zemlju u mjestu Rač u Pašmanu (Dok. 35.)
1720. / 3. 2. / Jaga, žena Mike Božkova iz Vrgade, prodaje don Peri i Boži Toljiću zemlju s maslinama u Gladuši (Dok. 6.)
1725. / 30. 5. / Šime pok. Ante Pilicarića prodaje Bari Toliću zemlju s vinogradom, maslinama, smokvom i oskorošom u Primorju na Opatovu (Dok. 23.)
1728. / 13. 4. / Jela, žena Mate Gašparova, prodaje don Peri Toliću zemlju i masline u Gladušama (Dok. 15.)
1729. / 9. 1. / Marko Jeličić zvan Labrov prodaje Bari Toliću zemlju u Primorju (Dok. 16.)
1729. / 14. 1. / Grgo Zekan sa suprugom Jelom Tomasović i kćerkom Mandom prodaje Bari Toliću zemlju s vinogradom i maslinama u Primorju (Dok. 17.)
1729. / 18. 1. / Grgo Zekan prodaje don Peri i Boži Toliću zemlju s vinogradom i maslinama u Primorju na Opatovu (Dok. 19.)
1729. / 23. 1. / Ante Jukić prodaje don Peri i Boži Toliću zemlju s vinogradom i maslinama u Primorju (Dok. 20.)
1729. / 24. 1. / Šime Pilicarić zvan Vule prodaje Bari Toliću zemlju s vinogradom i smokvama u Koševiću (Dok. 21.)
1729. / 15. 2. / Ive Mikuličić prodaje Bari Toliću zemlju s vinogradom na Koštevici (Dok. 18.)
1729. / 7. 5. / Mate Vukojev iz Vrgade sa suprugom Katom prodaje don Peri i Boži Toliću zemlju s maslinama u Gladušama (Dok. 22.)
1729. / 26. 7. / Bare Jukić i njegov brat Ante prodaju don Peri i Boži Toliću tri komada zemlje s vinogradom i maslinama na Brunoštini i u Primorju (Dok. 31.)

1730. / 20. 1. / Vule Pilicarić prodaje Bari Toliću zemlju (Dok. 26.)
1730. / 20. 1. / Nadalin Rigoni u svoje ime i u ime Smolića potvrđuje i dopušta Bari Toliću raspolagati zemljom koju je kupio od Vule Pilicarića (Dok. 27.)
1730. / 2. 2. / Nadalin Rigoni u svoje ime i u ime Smolića prodaje don Peri i Boži Tolića zemlju s vinogradom u mjestu Koševiče (Dok. 28.)
1731. / 14. 5. / Grgo Matković prodaje nećacima don Peri i Boži Toljiću zemlju s maslinama u Primorju na Brunoštini (Dok. 30.)
1731. / 10. 6. / Marko, sin pok. Stipe Matkovića, ustupa Boži Toliću svoja prava na zemlju s maslinama u Primorju na Brunoštini, koju je 1720. njegov otac prodao spomenutom Boži (Dok. 32.)
1731. / 12. 10. / Ive Mrvičić i njegov sin Šime prodaju kuću Bari Toliću (Dok. 1.)
1731. / 23. 11. / Miško i Ive Mikuličić prodaju zidinu Bari Toliću (Dok. 2.)
1732. / 10. 10. / Miho Tomić, Stipe Veličić i Grube Torlak svjedoče o nedavanju dohodka od strane Ive Tomasovića i njegova zeta Šime Eličića sa sinovima Jakovom i Jurom Eličić (Dok. 29.)
1732. / 19. 10. / Martin Prešić iz Zlosela sa svojom suprugom Katom daruje Eli Zekanovoj i njezinu sinu Šimi zemlju s vinogradom u mjestu Koševiče (Dok. 24.)
1733. / 10. 1. / Šime i Vule Pelicarić prodaju don Peri i Boži Toliću zemlju s vinogradom i maslinama u Bučini (Dok. 9.)
1733. / 10. 1. / Grgo Matković prodaje nećacima don Peri i Boži Toliću zemlju s vinogradom i maslinama u Primorju (Dok. 7.)
1733. / 1. 4. / Mate zvan Vuče Gržanov prodaje don Peri i Boži Toliću zemlju u Bučini na Opatii (Dok. 10.)
1733. / 7. 5. / Ante zvan Vuko Bilić prodaje don Peri i Boži Toliću zemlju u Bučini na Šimatovu (Dok. 8.)
1733. / 16. 12. / Bare Tolić moli da mu se pošalje na uvid dokument iz 1715. godine kojim Grgo Šandrić prodaje zemlju Vuli Pilicariću (Dok. 36.)
1735. / 22. 4. / Anton Tomašević oporučno ostavlja Crkvi sv. Stošije u Biogradu vinograd i masline na Bušani (Dok. 33.)
1736. / 18. 12. / Bože Tolić, Jela Babića iz Novigrada, Ivan Bogdanić i Luca Tolić sklapaju ugovor o raspodjeli imovine (Dok. 37.)

Transliteracije

(transliterirala Marija Kero)

Dokumenti su pisani čitljivom kurzivnom glagoljicom bez korištenja interpunkcijskih znakova i pravila pisanja velikih i malih slova. Prilikom transliteracije velika i mala slova upotrijebljena su na početku rečenice, za osobna imena i prezimena te imena mjesta, dok se interpunkcijski znakovi nisu dodavali. Slovo JAT istaknuto je podebljanim grafemima **ja** ili **j**, a slovo JUS podebljanim grafemima **ju** ili **j** ovisno o tome imaju li vrijednost fonema /j/ ili skupine fonema /ja/, odnosno /ju/. Slovo ŠTA u rukopisu ima vrijednost fonema /č/, pa je napisano grafemom /č/, a slovo ĐERV napisano je grafemom /j/. Dijelovi riječi koji u izvorniku nedostaju (kraćenje riječi, ispuštena ili nečitko napisana slova) nadopunjeni su u oblim zagradama, a tekst koji je prekriven ili napisan dva puta stavljen je u kose zagrade. Pokraj nejasno napisanih riječi nalazi se uskličnik u oblim zagradama.

Isprave su u nastavku teksta označene rednim brojevima od 1. do 37., s tim da je u zagradi napisan broj lista u kojem se nalazi glagoljični spis. Broj lista valja uzeti s oprezom jer se pod istim brojem može nalaziti više glagoljičnih isprava zbog čega je broj lista samo orijentacijskog karaktera.

Dok. 1.

(Svezak X, sveščić 1, list 29)

Na 12 otubra 1731 u Biogradu

Ja Ive Mrvičić i moj sin Šime prodasmo Bari Toliću kuću i pridvraće od iste kuće koja je kuća okolo četirin vitrin sa juga vrta Mile Milinovića od bure Ive i Miška Mikuličić od maeštrala skupon pridvraće Mikuličića i mene Ive Mrvičića od Grbina put i pogodismo se za istu kuću i pridvraće što mene pristoji z Baron Tolić trinaest groša što čini li(bar) 130 koe pineze priaah ja isti Ive uput od Bare prid svidocin niže pisanin i svemu ovomu bismo kuntenti sva tri Ive i Šime i Bare Bihu svidoci virovani na ovomu pismu Marko Ružić i Mate Galić i Vuko Andriješević svi iz Biograda

Pisah ja pop Petar Tolić parok po riči Mrvičićev

Dok. 2.

(Svezak X, sveščić 1, list 30)

Na 23 novembra 1731 u Biogradu

Ja Miško i Ive Mikuličići prodasmo Bari Toliću zidinu u selu koju mi biasmo kupili u Mikule Razora i u Jakova Brkića i(z) Šutkošana i našu prav za koe se stane i zidinu pogodismo meju se deset groša koe pineze priasmo uput od istoga Bare a ovo e stane okolo četirin vitrin sa juga Mila Milinović od Grbina isti Bare od maeštrala i od bure Šime Pilicarić ako bi kontrali Šupkošanci(!) Bari u ovomu stanu ali ko drugi ter bi Bare učinia koju spizu u stanu istomu da se može Bare naplatiti na našem ovih deset groša i sve spize ke bi učinia svemu ovomu bismo kuntenti obe strane prid svidocin ovimi

Bi svidok Grgo Šaja i Šime Mrvičić

Pisah ja pop Petar Tolić parok po riči Miška i Ive

Dok. 3.

(Svezak X, sveščić 1, list 33)

1714 na 30 marča

Ja Ante Zaraveća prodadoh masline i zemlju u mistu Primorju bratji Toljićem Boži i Peri kojio zemlji su sugribnici sa zmorca Doljanac sa juga Ekić ozgor Lulin ozdol istih Toljić biše štimane iste masline i zemlja od Tome Veličića i od Bare Ekića i štimaše 15 groša i primih ja isti Ante Zaraveća iste pineze bi svidok Šime Tomić ja Ante Špadić bi svidok

Pisah ja parok don Šime Smoljanović u Biogradu budući moljen od zgor upisanih

Dok. 4.

(Svezak X, sveščić 1, list 33)

1716 na 25 luja u Biogradu

Ja Vicko Matković za dobre koje meni učiniše meni moji netćaci don Pere i Bože Toljići ne mogući platiti njiovu dobrotu samo ispovidam da me poznaju i u životu i po smrti ostavljam istome nećakom da uživaju dohodak od mojih maslin i zemlje koe je od moe pravi u sinov pokoinoga Mate Špadića u mistu Primorje da uživaju

dok budu živi i da narede po njiovoi smrti da bude korisno za duše naše i naših martvih kupfinau(!) istim maslinan sa zmorca Ante Tomići sa juga Ive Erkov ozdolo Grge Toljića i potvarjujem prid svidocim uzdol upisanim da bude siguro za vazda

Bi svidok Martin Drašković za potvrditi bi svidok Grgo Šain učiniše križe
Pisah ja don Šime Smoljanović parok budući moljen od istoga Viska Matkovića

Dok. 5.

(Svezak X, sveščić 1, list 33)

1716 na 26 luja

Ja Vicko Matković prodadoh mojim netćakom don Peri i Boži bratji Toljićem dohodke od moe pravi u Mande Grcića u mistu Primorje u Grge Labrova na Grandi sa juga puta Tome Lovrića na Maloi Grandi u Mikule Šinkić kod ulice i pogodih se s istomi nećaci 11 groša i biomo kuntenti ija Visko(!) i don Pere i Bože uzgor upisani za potvrditi učinismo križi

Bih svidok ja Ante Špadić kako uzgoru upisano bih svidok ja Pere Tomasovića kako j(e) zgor

Pisah ja parok u Biogradu don Šime Smoljanović budući mojen od (i)stoga Vicka uzgor upisanoga

Dok. 6.

(Svezak X, sveščić 1, list 33)

Dan 3 febra(ra) 1720 u Vrgadi

S ovim pismon privatim koe hoćemo da bude imati moć koliko da bude učineno po ruku puplika nodara budući skupleni zaedno prid manom don Petrom Pletikosićem parokom od Kuna Jaga hći pokone Mande Bilića a ženom Mike Božkovim iz Vrgade i don Perom Tolića iz Biograda sada ja ista Jaga imajući potribu za platiti dug koi e **bija** učinen od moje matere i od starih nezinih a to u butizi g(ospodi) na Depunta u Biogradu tolikoer i za plati Matkovićem nihov dohodak od maslin niže pisani koji nisu bili dani nikoliko godišć prošasnih i tako ja ista Jaga za ove potrib(e) zgor rečene i za druge prodah pupliko s volom moga muža prodah don Peri i Boži braći Toliće iz Biograda kako dionikom i sugribnikom zemlu i maslin 13 vrhu iste zemle u mistu zvanu Gladuše uokolo 4 četirami vitri o juga isti Tolići o

Grbina put od meštrala Ela i Kata Škilića iz Pakošćani od bure brdo za istu zemlu i masline pogodismo se meu nami obe strane ki prodaju i kupuju libra sto i pedeset ispovidam ja ista Jaga da primih isti pinezi što e lir 150 ja ista Jago potvrjuem kako gori činim križ

Bihu svidoci Petar Čulić iz Vrgade ovomu i ja pop Miho Torić parok u Vrgadi pisah ja pop Petar Pletikosić parok po istini budući molen od istih

Dok. 7.

(Svezak X, svešćić 1, list 34)

Na 10 enara 1733 u Biogradu

S ovin pismom privati niže pisanim koga hoćemo mi obe strane niže imenovani da ovo pismo ima takovu kripost i snagu koliko da e učineno po rukah puplika nodara od Zadra koie pismo ispovida kako ija Grgo Matković s moion slobodnom volon prodah edan komad zemle nasaćena s trsiem i na noi sedam dvori maslin koie će zemle biti incirka po gonaia koia ie u težaštvu Martina i Mate Tomasnovića prozvani Pilavići koia ie u mistu zvanomu Primorie na Brunoštini prodah svu prav koia ia mene pristo i od iste zemle i stoblov(!) koi su na isti zemle koia bi štimana od Ivana Vulelie i Grge Ulenice tri groša i po a to moia prav prodah ovo moin nećakon don Peri i Boži Tolića koie pineze pr/i/iah uput od istih nećakov Tolićev a ovo ie zemla i masline okalana četirin vitrin sa iuga Bare Špadić i Zekanović i od Grbina put od maištrala Grgo Zekanov od bure Miško Ive Mikuličić svemu ovomu bismo kuntenti obe strane pri svidocin niže pisanim sada ja Grgo koi proda dopušan istin Tolićem koi kupiše da mogu vrći ovo pismo u kančelariu ili u nodariu po rukah nihovih ili koga drugoga ne mogući ja doći u Zadar poradi zatvora od kontomacie Bihu svidoci virovani Vule Pelicarić i Šime Pelicarić

Pisa ja don Nikola Borćuo parokian od Pilipakova budući molen od istoga Grge

Dok. 8. (list 34)

(Svezak X, svešćić 1, list 34)

Na 7 maia 1733 u Biogradu

S ovin pismom prevatim niže pisanim koga hoćemo mi obe strane niže imenovani da ovo pismo ima takovu kripost i snagu koliko da ie učineno po rukah puplika nodara od Zadra koie pismo ispovida kako ia Ante prozvan Vuko Bilić s moion slo-

bodnom volom prodag edan komad zemle oranice don Peri i Boži Tolića u mistu zvanu Bučina na Šimatovu prodah za trideset i četiri groša koie pr/i/ia uput a to po štimi o dobre ludi od Marka Pelicarića i od pokoinoga kapitana Tome Lulina a ova ie zemla okalana četirin vitrin sa iuga Miško Špadić od Grbina Martin Drašković od maištrala isti Tolić od bure Lukačinovići svemu ovomu bismo kuntenti obe strane prid svidocin nižie pisanim sada ja Vuko višie imenovani koi prodajem dopuštan istin Tolićem koji kupuiu da mogu vrći ovo pismo u kancelar/i/iu ili u nodar/i/iu po rukah niovih ili koga drugoga ne mogući ja doći poradi zatvora od kontomacie a ovo zemle će biti će incirka tri gonaia

Bihu svidoci virovani Mate Mrvičić i Miško Pelicarić

Pisah ja don Nikola Borćuo parofian(!) od Pilipakova budući molen od istoga Vuke

Dok. 9. (list 34)

(Svezak X, sveščić 1, list 34)

Na 10 enara 1733 u Biogradu

S ovin pismom prevatim nižie pisanim koga hoćemo mi obe strane nižie imenovani da ovo pismo ima takovu kripost i snagu koliko da e učineno po rukah puplika nodara od Zadra sada koie pismo ispovida kako mi Šime i Vule oba Pelicarića s našon slobodnom volon prodasmo edan koma(d) zemle oranice i nasaće(ne) trson niki dia i na noi šest dvorov maslin koe zemle incirka tri gonaia i po s trsiem prodasmo don Peri i Boži Tolića po štimi o dobri ludi Ivana Vulelie i Gрге Štrpića koi uštimaše trideset i devet groša koie pineze priasmo uput a ova zemla u mistu zvanu Bučina a okalana četirin vitrin sa iuga Ma(r)ko Pelicarića od Grbina Marko i Martin oba Eličića od maištrala trsie mene istoga Šime od bure brdo svemu ovomu bismo kunteti obe strane prid svidocin nižie pisanim sada mi Vule i Šime višie imenovani koi prodasmo dopuštamo istin Tolićen koi kupiše da mogu vrći ovo pismo u k(a) nčelariiu ili u nodariiu po rukah niovih ili koga drugoga ne mogući mi doći u Zadar poradi zatvora od kuntumacie

Bihu svidoci vir(o)vani Martin Turčinović i Šime Tomašev

Pisa ja don Nikola Borćuo parofian(!) od Pilipakova budući molen od istih Vule i Šime

Dok. 10. (list 34)

(Svezak X, sveščić 1, list 34)

Na 1 aprila 1733 u Biogradu

S ovin pismom prevatim nižie pisanim koga hoćemo mi obe strane nižie imenovani da ovo pismo ima takovu kripost i snagu koliko da ie učineno po rukah puplika nodara od Zadra koie pismo ispovida kako ja Mate prozvan Vuče Gržanov s moion slobodnom volon prodah edan komad zemle oranice icirka dva dila od gonaia don Peri i Boži Tolića u mistu zvanu Bučina na Opatii prodah za osan groševa koie priaht uput a to po štimi o dobrih ludi od Ivana Vulelića i Šime Matkovića a ova ie zemla okalana četirin vitrin sa iuga Šimun Kalac od Grbina isti Tolić od maištrala i ja isti Vuče od bure Mate Bučić svemu ovomu bismo kunteti obe /st/strane prid svidocin nižie pisanim sada ja Vuče više imenovani koi prodah dopuštam istim Tolićem koi kupiše da mogu vrći ovo pismo u kancelariu ili u nodariu po rukah niuvi ili koga drugoga ne mogući ija doći u Zadar poradi zatvora od kutumacie Bihu svidoci virovani Martin Turčinović i Vule Pelicarić Pisa ja don Nikola Borćuo parofian(!) od Pilipakova budući molen od istoga Vuče

Dok. 11.

(Svezak X, sveščić 1, list 35)

1687 ja Ele Kukojevića prodajem zemlu na Bućini ka je s (j)užne strane Mate Tomića zmorašne put zgora Mihe Pilicarić zdol Tome Pilatović ja Jele zgora rečena prodah po štиму kako štimaše suci a to štimaše dil rečene Jele libar 160 puštih nimi li(bar) 10

Biše suci ki štimaše tu rečenu zemlu Marko Jivković i Martin Bilić iz Staroga Zadra štimasmo svu zemlu zgora rečenu tolari 48 kupi tu jistu zemlu Mate Špadić i Mate Jurasović

Biše na to svidoci Lovre Rudić i bih svidok ja Ive Rudić na ovomu pismu ja don Jure Koščica parohian jistoga Bijograda ki pisah

Dok. 12.

(Svezak X, sveščić 1, list 35)

1710 na 3 zunća(!) ja Ante Zaravećin prodadoh zemlju od moe pravi u mistu Bučini kufinanti Bare Toljić sa juga sa zmorca Gržanović prodadoh istu zemlju Bari Toljiću za sedamnaest tolora kako bi štimana od Miška Špadića i od Marka Pelicarića i primih iste pineze ja isti Ante Zaravećin od istoga Bare Toljića prid svidocim ja don Miho Godopija na to bih svidok
Bih svidok ja parok don Šime Smoljanović i pisah isto pismo u Staromu Zadru

Dok. 13.

(Svezak X, sveščić 1, list 35)

1713 na 10 setembra u Biogradu ja Ante Zaraveća prodadoh zemlju u mistu Primorju koa e od moe pravi Bari Toljiću za 12 groša i po ista zemlja bi štimana od Tome Veličića i Erića Mrvičića po duši kojoj zemlji biu kufinanti sa juga Mate Bilić sa zmorca Mio Zekan ozdol Ive Tulić ozgor Pilatovići u istoj zemlji prodadoh i masline i biomo kuntenti mi Ante Zaraveća i Bare Toljić istim dobrim ljudem istoi štimi prid svidocim Mate Bilić i Luka Vitanović za svidočbu ne umiući pisati križem svidočimo
Pisah ja parok don Šime Smoljanović budući molen od Ante /z/ i Bare uzgor upisanih

Dok. 14.

(Svezak X, sveščić 1, list 35)

1714 na 17 febrara ja Tome Veličić s mojom dicom za potribu od kuće budući glad isto godište za prihraniti moju dicu prodadosmo ja isti Tome i moja dica zemlju u mistu Opatija Šimi Špadiću za sto i trideset groša recmo 130 groša koju zemlju štimah ja isti Tome po mojoj duši a ja isti Šime bih kumentenat bi(h)u sugribnici istoj zemlji sa zmorca zemlja istoga Šime Špadića sa juga put komunski zemla od brda do brda ovo budi za vazda bi svidok
1714 na prvi decembra ja Tome Veličić bih namiren od Šime Špadića sve kako ozgor bi svidok Bare Tolić i ja don Šime Smoljanović

Bi svidok Šime Vulelijić ne umiuci pisati za potvrditi učini križ
Pisah ja parok u Biogradu don Šime Smoljanović budući molen od istih ozgor
upisani

Dok. 15.

(Svezak X, sveščić 1, list 35)

U ime Boga amen 1728 na 13 aprila u Pakoštani
Ispovida ovo pismo kakono ja Jela žena Mate Gašparova i zaedno z dogo(vo)rom
moga muža rečenoga Mate činimo ovo pismo koje da bude imati kripost koliko
da bude učineno po rukam puplika nodara od Zadra a to prodasmo jedan kus zeml/e/e i s maslinami šest stupi koe su na istoj zemli a ta e zemlja u mistu zvanom u Gladušam kunfinaju istu zemlju od juga poš(tova)ni d(o)n Pere Tolić od meštrala Frane Šidić i Nikola Matošić od bure b/r/rdo od Garbina Kata sestra iste Jele koja ista zemlja jest od pravi pokoine moe babe Bilića iz Biograda koju zemlju činismo štimati biše štimaduri Tome Lulin iz Biograda i Šime Vukoev iz Pakoštani koja e zemlja štimana groša trinaest i zemlja i masline ovu istu zemlju i masline prodasmo poš(ova)n(o)me redovniku don Peri Tolića iz Biograda od koega primismo isti pinezi broenih groša 13 za koe iste jaspri mi kupismo drugu zemlju s trsem na Vadilim u Mande žene Ive Dabanovića i tako obe strane biše preženti i kuntenti prid svidocima imenovanim Mate Baračić i Pere Masanov oba iz Pakoštan
Pisah ja don Mikula Ljubanović parok u Pakoštani budući molen od oboe strani

Dok. 16.

(Svezak X, sveščić 1, list 35)

Na 9 jenara 1729 u Biogradu
S ovim pismom privati mi obe strane koi prodajemo i koji kupujem očemo da ima takovu snagu ovo pismo koliko da je učineno po rukah puplika nodara ja Marko Jeličić zvan Labrov prodah jedan kuščić zemle u mistu zvanomu Primorje koje će zemle biti incirka četvrti dija gonaja i na noj jedna smokva prodah pupliko Bari Toliću za koju zemlu i trseje i smokvu pogodismo se meju se libar trideset i pet koje prijah uput prid svidocin niže imenovanin a ova je zemla okolo četirin vitrin sa juga i oda levanta isti Bare i grbina a od maještrala /eredi Tomasovića/ Grgo Labrov od bure eredi Tomasovića i na ovoj pogodbi bi meju namin Ivan Vulelija sada obe

strane koi prodajen i kupujen bismo kuntenti svemu kako je ozgora imenovano
prid svidocin ovimi ozdola
Bihu svidoci na istomu Mate Bulevac i Luka Bule/le/vac
Pisah ja pop Petar Tolić parok budući molen od istoga Marka

Dok. 17.

(Svezak X, sveščić 1, list 35)

Na 14 jenara 1729 u Biogradu

Ja Grgo Zekan i Jela žena istoga Grge a hći pokojnoga Jure Tomasovića tolikojer i ja Manda (k)ći istoga pokojnoga Jure s ovin pismom privatim svi tri zajedno prodasmo jedan komad zemle nasajen trson i maslin šest na istoj zemli koje će zemle biti incirka trista pertih a u mistu zvanomu Primorje prodasmo isto Bari Toliću za petnajest tolora tako pogojeni meju namin i primismo podpuno pineze od istoga Bare a ovo je zemla uokolo četirin vitrin sa juga Martin i Mate Tomasović od Grbina isto Bare od maještrala Šime Pilicarić od bure put sada mi svi tri zajedno za potvrditi da je sve ovo istina očemo da ovo pismo ima takovu snagu koliko da je učineno po rukah puplika nodara i mi svi tri koi prodajemo činimo križe prid svidocin Bihu svidoci na istomu Ive Dobanović i Šime Jeličić
Budući molen od ovih koji prodaju ja pop Petar Tolić da pišen i pisah po istini budući parok u Biogradu

Dok. 18.

(Svezak X, sveščić 1, list 35)

Na 15 febrara 1729 u Biogradu

S ovin pismom privatim niže pisanin mi obe strane ozdola pisani a to koi prodajen i kupujen očemo da ovo pismo bude tako tvrdo i stabilo koliko da je učineno po rukah puplika nodara sada ja Ive Mikuličić prodah pupliko Bari Toliću jedan gonaj i po zemle i trsja na Koštevićin što me dopade od Miška moga bratučeda a to Mikuličića prodah Bari Toliću po našoj pogodbi za koje bismo pogojeni meju namin trideset i tri groša koje pineze prijah uput a vo prodah za moju potribu i ponudih istoga Miška da on kupi i ne hti kupiti nego mi dopusti da prodan rečenomu Bari a ova je zemla i trsje okolo četirin vitrin sa juga isti Miško Mikuličić od Grbina brdo od maještrala i od bure isti Bare sada mi obe strane bismo kuntenti svemu kako je ozgora pisano

Bihu na istomu svidoci Šime Dobanović i Martin Jeličić
Budući molen od istoga Ive ja pop Petar Tolić da pišen ovo i pisah budući parok i
pisah po istini

Dok. 19.

(Svezak X, sveščić 1, list 35)

Na 18 j(e)nara 1729 u Biogradu

S ovin pismom privatim mi obe st(r)ane koje prodajen i kupujemo a to nižje ime-
novani hoćemo da ovo pismo ima takovu snagu i jakost i stanbilancij koliko da
je učineno po rukah puplika nodara sada ja Grgo Zekan s /v/mojon slobodnon
volon prodah puplika don Peri i Boži Tolićen jedan bokunić zemle u Primoru na
Opatovu a to nasaj(e)na tersj(o)n i četiriman maslinan za koju sve bismo pogojeni
meju nami trimi 12 tolari koje primih uput ja isti Grgo koji ispovidan pri svidocin
nižje imenovanim a ova je zemla okolo četirin vitrin sa juga Jure Zekan ozdola i od
maeštrala isti Tolići od bure Mate Andriaševića a ove će zemle biti incirka osmi
dija od gonaja sada mi obe strane bismo kuntenti kako je ozgora i izgovaramo da je
istina prid ovin svidocin ovde imenovanin

Bihu svidoci Šime Jeličić i Luka Bulevac oba iz Biograda

Budući molen od istoga Grge ja don Pere Tomasović da pišen ovo pismo i pisah
po istini

Dok. 20.

(Svezak X, sveščić 1, list 35)

Na 23 jenara 1729 u Biogradu

S ovin pismom privatim koga očemo mi obe strane koi prodajem i kupujemo da ima
takovu snagu ovo pismo koliko da je učineno po rukah puplika nodara sada ja Ante
Jukić prodah puplika edan bokunić zemle nasajen terson i na noj jena maslina o
starih maslin koje će zemle biti incirka tri pertige koja je u mistu zvanon Primorje
koju prodadoh don Peri i Boži Toliću za petnajest libar tako pogojeni meju namin
koje primih /j/uput prid svidocin nižje imenovanin koja je zemla uokolo četirin
vitrin sa juga i od Gerbina i od maještrala isti Tolići od bure Bare Jukić sada mi obe
strane bismo kuntenti kako je ozgora

Bihu svidoci na iston pismou Miko Maružinović i Ante Tomić bi

Pisah ja don Jure Tomić budući molen od istog Ante Jukića

Dok. 21.

(Svezak X, sveščić 1, list 35)

Na 24 jenara 1729 u Biogradu

S ovin pismom privatim niže pisanin kogo(!) očemo da imade takovu snag(u) da je učineno po rukah puplika nodara sada ja Šime Pilicarić zvan Vule s mojon slobodnon voljon prodah puplika jedan kuščić zemle nasajen trson i na noj dvi smokve ka je zemla u mistu zvanomu Koševiče prodah Bari Toliću za osamnajest groša i po tako pogojeni meju namin koje prijah uput prid svidocin niže pisanin a ove je zemle tri motike ka je okolo četirin vitrin sa juga Šime Pilicarić od Grbina /Marko Pilicarić/ od maještrala Marko Pilicarić od bure Luca Kolarova sada mi obe strane koi prodajen i kupujen bismo kuntenti kako je ozgora pisano prid svidocin ovimi Bi svidok Mate Pilicarić

Bih svidok ja pop Peta(r) Tomasović kakoj zgora

Pisah ja pop Petar Tolić parok u Biogradu budući molen od istoga Vule

Dok. 22. (list 35)

(Svezak X, sveščić 1, list 35)

Na 7 maja 1729 u Biogradu

S ovin pismom privatim koga hoćemo mi obe strane koi prodaj(e)mo i kupuj(e)mo da ima ovo pismo takovu snagu koliko da je učineno po ru(kah) puplika nodara od Zadra sada ja Mate Vukojev iz Vergade i ja Kata žena istoga Mate prodašmo šest dvorov maslin i zemlu ka je u istomu mistu na kojoj su ove masline i ka je na buru maslina svu našu prav prodasmo poš(tova)non go(spodi)nu don Peri i Boži braći Tolića koja je zemla i masline u mistu zvanon Gladuše biše štimaduri koje štimaše istu zemlu i masline kapitan Tome Lulin iz Biograda i Šime Vukojev iz Pakoštan i stimaše sve više rečeno trinaj(e)st tolori koe pineze prijasmo uput prid svidocin niže imenovanin a ova je zemla i masline okolo četirin vitrin sa juga i o Gerbina isti Tolići i od bure berdo i isti Tolići a to ono sto su kupili u Jage tete iste Kate i u J(e)le sestre iste Kate sa zmorca Miško i Jurko Špadić i Mate Andrijašević i Frane Šodić sada ja Mate i Kate više rečeni prodasmo svu istu zemlu s maslinamin i posli a danas ke ne molemo(!) u napridak pertenditi ništa od ove zemle i maslin ni mi ni naši poslidni i potverjujemo da je ovo istina i prisežemo ja Mate činin križ i ja Kata prisižen i činin križ

Bihu svidoci na istomu pismu Miko Calić is Kuna i Mate Bulevac iz Biograda

Budući molen ja don Pere Tomasovića od istoga Mate i Kate da pišen ovo pismo i pisah po istini

Dok. 23.

(Svezak X, sveščić 1, list 35)

Na 30 maja 1725 u Biogradu

Ispovida ovo pismo niže pisano i po istini kako ja Ši(me) sin pokojnoga Ante Pilicarića iz Biograda prodah Bari Toliću jedan kuščić tarsja nasaena tri motike s maslinami u istomu tarsju stupi petnajest i jedan stup smokve i jedan stup oško-ruškve koe je tarsje u mistu zvanu Primorje na Opatovu sugribnici ovomu tarsju s četirimi vitri od maištrala tar(s)je moje kako stoji zmosfera kraj od gomil od bure tarsje Ive i Garge Jeličića od juga tarsje Bare istoga od Garbina tarsje Šime Zekana ovo moje tarsje i masline sa svim stupi koe se nahode na ovoj zemli bihu štimani zemla i sve dvadeset i tri groša a to od štimadura Mihe Tomića sada ja isti Šime primih pineze podopuno i ovim pismon privatim činim ga sigura koliko da e učineno po rukah nodara puplika bihu svidoci na istomu Šime Jeličić i Martin Matošić i ne umiući svidoci pisati čine križe

Budući molen od istoga Šime ja pop Miko Bilić pisah po istini kako e ozgora

Dok. 24.

(Svezak X, sveščić 2, list 2)

Na 19 otubra 1732 u Biogradu

S ovin pismon privatim niže pisanin koga očemo obe strane da bude ovo pismo stabilo koliko da e učineno po rukah puplika nodara od Zadra sada ja Martin Prešić i(z) Zlozel na ime moe i moe žene Kate činimo darovščinu od ednoga trsja Eli moe svasti Zekanovoe i nezinu sinu Šimi koga je imala s Jurom Zekanom darovasmo jin za ljubav našu ka e meju namin koje je trsje u mistu zvanonu Koševiče okalano četirin vitrin sa juga Marko Pilicarić s Grbina put puplika od maeštrala Ela Ivkovića od bure Grgo i Marko Matkovići a ovo e trsje od očinstva Elina i Katina tako ja Martin i Kata više rečeni darovasmo za uvike istimi naš dija vas pinas pristoji od istoga trsja ne mogući mi doeti u Zadar poradi kontomacie dopuštami testir istoe Eli da može slobodno vrći ovo pismo u nodariju ili u kančelariju ona ali ko drugi na ne(zino) ime

Bihu svidoci na ovomu Vule Pilicarić i Miko Dobanović

Budući molen od istih da pišen ovo i pisah ja /pop/ pop Petar Tolić parok u Biogradu

Dok. 25.

(Svezak X, sveščić 2, list 3)

Na 18 /18/ otubra u Biogradu 1715

Ispovida ovo pismo po istini kako ja Grgo Šandrić unuk Paičića prodah stanje ispod puta i ispod stanja našega prodah Vuli Pilicariću po štimi dobrih ljudih Perice Matkovića koje bi štimano libar sto i trideset i pet koje pineze prijah uput od istoga Vule a ovo je stanje uokolo četirin vitrin od bure put od juga stanje Stipe Veličića od Grbina Stane Pilicarića od maještrala kuća istoga Vule sada bismo kaili(!) svemu obe strane prid svidocin ovin

Bi svidok Pere Maović i Tome Jerkov oba iz Biograda

Pisah ja diak Petar Tolić u Biogradu po riči istoga Grge kako je ozgora

Dok. 26.

(Svezak X, sveščić 2, list 3)

Na 20 jenara 1730 u Biogradu

Ja Vule Pilicarić imajući potribu prodah ovo stanje Bari Toliću koje stanje bijah kupija u pokojnoga Grge Šandrića kako se vidi više u pismu pisanu još godišta 1715

Prodah po istu cinu po koju kupih a to za sto i trideset i pet libar koje pineze prijah uput od istoga Bare sada svemu ovomu bismo kuntenti obe strane prid svidocin ovin Bihu svidoci Ive Lovrinović is Kuna i Mate Šimičić iz Biograda

Pisah ja pop Petar Tolić parok budući molen od istoga Vule

Dok. 27.

(Svezak X, sveščić 2, list 3)

Na 20 jenara 1730 u Biogradu

Ja Nadalin Rigoni budući vidija i razvidija pismo što biše proda pokojni Grgo Šandrić stane Vuli Pilicarića a Vule Bari Toliću tako potvrđih i potvrđujen ovo pismo ja i na ime Smolićev buduć učinjen prokaratur učinjen od svega od Smolićev

i dopuŝtan reĉenomu Toliću svu moju prav i Smolićev koje nas pristoje od istoga stanja a po voli istih Smolićev i mojoj i ja isti Nadalin prijah od istoga Tolića libar d(v)adeset budući mi dva poznali meu namin dvamin da je valjalo reĉeno stanje toliko više nego je da Bare za nj Vuli Pilicariću sada ima reĉeni Tolić svaku slobodu reĉenomu stanju ĉiniti od nega sve ŝto oće za uvike sada svemu ovon bismo kuntenti obe strane kako je u svin pismin ovin
Bihi svidoci na ovomu Ive Lovrinović is Kuna i Mate Šimičić iz Biograda
Pisah ja pop Petar Tolić parok po riči istoga Nadalina budući od nega molen

Dok. 28.

(Svezak X, sveŝić 2, list 4)

Na 2 febra 1731 u Biogradu

S ovim pismom privatim niže pisanim koga hoćemo mi obe strane da bude tvirdo koliko da je uĉineno po rukah nodara o Zadra

Sada ja Nadalin Rigoni na ime moje i Smolićev i(z) Sukošana kako mi je dopuŝteno od istih u karti na 30 jenara 1731 prodah don Peri i Boži braći Tolićem i(z) Biograda jedam komad zemle i trsja stara u mistu zvanom Koŝeviće koga je incirka tri gonaja u pogodbi meu nami za koje se pogodismo trideset groŝa koje prijah uput koa je zemla okolo ĉetirim vitrim od istoka Anica Pinoŝevića(!) i(z) Pakaŝtan(!) i Jure Dolanac o Gribina put i brido od maistrala Kaići o bure Grgo Kazia is Pakotan svemu ovomu bismo kuteti obe strane

Ja don Pere Tolić potverdujen kako e gori

Bihi svidoci Stipe Veličića

Pisah ja po(p) Toma Senanovića po riči istoga Nadalina

Dok. 29.

(Svezak X, sveŝić 2, list 5)

Na 10 otubra 1732 u Biogradu

Ja Miho Tomić starac od osandeset godišť i više i ja Stipe Veličić od sedandeset godišť incirka i ja Grube Torlak od ŝezdeset godišť i više svi starci od Biograda svi-doĉimo i ispovidamo po našoe duŝi da nigdar nismo vidili ni ĉuli da e da dohodak nikomu od krĉa Ive Tomasović ŝto se je zva Pivaĉ ni poslija nega negov zet Šime Eličić ni poslia Šime negovi sinovi Jakov i Jure Eličići inšuma nisu dali nikad ova tri kolina nikomu dohotka od istoga krĉa koie krĉ kod Gradaiske glavice i vo svidočići-

mo po našoi duši i bismo došli ovo osvidočiti pri pravdom di se dostoi da ne bude zatvor ovi od kontomacije svidočimo prid svidocin i još od više mi isti sta ako bude potreba doćemo ovo osvidočiti i priseći se svagdi di nan zapovieno bude Bihu svidoci Šime Kaić i Miko Zekanov i Ante Tomasović Pisah pop Petar Tolić parok u Biogradu budući sluša od starac

Dok. 30.

(Svezak X, sveščić 2, list 7)

1731 na 14 maja u Biogradu

Ja Gargo Matković prodah moima nećakom a to don Peri i Boži braći Tolića jedan komad zemle od moe pravi koe će biti incirka tri gonaja i na noj /i na/ maslin sedamnaest dvorov prodah za sedamnaest groša velu libar 170 za koe se sami pogodismo meu nami i prodah jin svu prav koja mene pristoji od iste zemle a ova e zemla u mistu zvanu Primorje na Brunoštini koa je oko četirin vitrin sa juga tarsje i zemla Mike Radovića od Garbina put pupliki od maištrala tarsje i zemla Miška Marvičića od bure put pupliki i ja isti Gargo koi prodah prijah podpuno kako je ozgor libar 170 svemu ovomu bismo kuntenti obe strane prid svidoci niže podpisani

Ja Ante Jurasovića bih svidok na istomu

Ja Gargo Matković više rečeni dopuštan testir momu nećaku don Peri Toliću više rečenomu da može varči ovo pismo u nodariju ali u kancelariju di on oće on sam ali po rukah drugoga ne mogući ja u Zadar dojtj poradi ovoga zatvora od kuntumacie Pisah ja don Miko Bilić po riči istoga Garge više rečenoga

Dok. 31.

(Svezak X, sveščić 2, list 8)

Na 26 luja 1729 u Biogradu

S ovin pisonon privatn niže pisanin koje ispovida istinito da oće ove obe strane koji prodaju i kupuju da je ovo pismo tako tvrdo i istinito koliko da je učineno po rukah istoga nodara od Zadra komu se niko ne može suprotiviti posle danas budući ponujene sve strane kojih pristoji kupiti i ne hte niko sada ja Bare Jukić s mojon slobodnon volon prodah dva komadića zemle nasajene trsjen i na nima maslin osamnajest dvorov većih i manih toliko opet prodasmo ja isti Bare i ja Ante Jukić brat

Barin jedan bokunić treći zemle skupni i na noj trsje i masline male tri a velike dvi koj sve bi štimano četerdeset i dva groša velu libar 420 a to bi štimano od kapitana Tome Lulina i Ivana Vulelića budući naša svu našasti oba od nas rečenih Jukićev i tako prodasmo pupliko svu našu prav koja nas pristoji od ovih zemaal i od stablov koje se na nih /pristoi/ nahodi prodasmo poš(tova)nom don Peri i Boži Tolićen za istu štimu a to tolori 42 koje peneze primismo uput od rečenih Tolićev imenuj(e) se svaka zemla posie di je i što je štimana na Lostirnaku zemla i tjrsje i maslin sedan štimano je osamnaj(e)st groša koje je okolo četirin vitron sa juga Ante Jukić od Grebina put i more od maj(eš)trala Mijo Jukić od bure Zekanovići druga zemla trsje i maslin j(e)danajest na Brunoštini štimanoj decetnaj(e)st groša koje je okolo četiri vitrin sa juga Ante /i Jaga/ Jukićev od Grebina Ante Jukić od maštrala isti Toliće i Jaga Jukićeva od bure bokun zemle ledine svih Jukićev i put treća zemla trsje i maslin pet na Brunoštini skupa rečenon Bari i Anti koju prodasmo zajno štimano je pet groša koje je okolo četirin vitron sa juga i od Grebina i od maštrala rečeni Toliće od bure put a sva tri komadića zemle zgor Čečena(!) u polu zvanomu Primorje svemu ovomu bismo kuntenti obe strane kako je gori koji prodajemo Bare i Ante Jukić i koji kupuju don Pere i Bože Tolić prid svidocin ovin ovde Bi svidok Jure Dobanović i Mate Mrvičić prozvan Vuče a Bare i Ante koji prodaju za po(t)verdit da je istina čine križe
Budući molen od istih Jukićev da pišen ovo ja don Pere Tomasović pisah po istini

Dok. 32.

(Svezak X, sveščić 2, list 9)

1731 na 10 zuna u Biogradu

S ovin pismom privatim niže pisanin koga hoćemo mi obe strane niže imenovani koji hoćemo da ovo pismo ima takovu snagu i kripost koliko da e učineno po rukah puplika nodara od Zadra sada ja Marko sin pokojnoga Stipe Matkovića poznivaući da e moj otac bija proda Boži Toliću jedan komad zemle i na noj trideset i više stupi maslin manih i većih a to jošće godiš prošastih što se razumi 1720 tako ja isti Marko potvarjujen volu i prodaju moga pokoinoga oca i podajem svu prav koja mene pristoji od iste zemle i stupov na noj za dvadeset i jedan groš i tri libre velu libar 313 koje prija moj otac a ova je zemla u mistu zvanu Primorje Brunoština koja e okolo četirin vitri sa juga isti Tolić i Ante Jukić od Garbina put i more od maištrala Meržun i Jerkovi od bure put svemu ovomu bismo kuntenti obe strane prid svidoci niže imenovanin i ja isti Marko dopuštan iston Toliću da može varći ovo pismo on ali po drugomu u nodariju ali u kancelariju ne mogući ja poiti u Zadar poradi ove kuntumacie

Bi svidok Pere Bilić ne umiuci pisati čini križ
Pisah don Miko Bilić budući molen od Marka

Dok. 33.

(Svezak X, sveščić 3, list 20)

U Isusu 1735 mise(ca) aprila na 22

Ja Anton Tomašević iz Biograda soldat g(ospodina) k(olunela) Detrika činim testament u bolesti a u dobroj pameti ia sada ostavljan crikvi svete Stošie u Biogradu trsje i masline na Bušani i kada dujdu moji sinovci doma Martin i Mate neka uzmu isto trsje i masline prida se da mole Bo(ga) za me kuću i ostalo intrade da bude sve sinovcin isti do mala i velika ovce ke su mi uzeta neka ih uzme zet 10 a ostalo neka da Martinu i Mati a što e od materstva neka uzme Jele i Mande negove ćerše neka čine reći na krsno ime jenu misu na god jenu oto na 28 aprila i da bude prokaratur go(spodin) parokian don Pere Tolić iz Biograda i da e priporučeno moim sinovcen moliti Boga za me

Pisah ja kapelan od rezimenta g(ospodina) k(olunela) Detrika don Šime Šimić uozi(!) novi

Dok. 34.

(Svezak X, sveščić 3, list 25)

Dan 18 aprila 1716 u Tkunu

Ovo pismo zdol pisano ispovida istinito kako ja Tome Veličić iz Biograda darovah jedan kus zemle sa svime što e na noi u mistu zvanu Primorju u Lostirnaku velikom kunfin od juga Miko Lalin a od meštrala Andrija Andrijašević i ja isti Tome zgor pisani darovah istu zemlu i masline g(ospodi)nu don Šimi Caliću i hoću da mu e siguro zaubah i da mu ne mozi nitko inpača davati ki se hoće ma puštiti u slobodnu volu istom don Šimi kako hoće a ja don Šime darovah istom Tomi zgor rečenom libar sto i pedeset i hoćemo da ima ovo pismo toliku jakost koliko da je učineno po ruke jednoga nodara pu(p)lika

Na to bihu svidoci Šime Radinčić i Ante Radašinov iz Biograda

Pisah ja pop Petar Pletikosić parok u Tkunu

Dok. 35.

(Svezak X, sveščić 3, list 29)

1718 4 maja u Biogradu

Ispovidan ja Nikola Pedisića ki se nahodi i stanue u selu Vergadi da prodah zemlu u mistu zvanomu Rač zdola mostira svetoga Duima u Pašmanu i priaah za istu zemlu od braće Skule Duha Svetoga libar dvisto i četerdeset i četire munitine i ako bi se ova zemla neštimala toliko mozi se ista Skula naplatiti na ostalih negovih dobri istoga Nikole Pedisića mi braća Skule Duha Svetoga činimo mu **graciju** kada kodi verne isti pinez da mozi odkupiti istu zemlu mi isti braća dasmo mu istu zemlu da plaća nami livela za istu zemlu libar petnaest na godišće a on da uživa zemlu i tako se kontentaše oboie strane

Pisah ja don Jure Lubanovića po zapovidi iste braće Skule Duha Svetoga

Dok. 36.

(Svezak XII, nema broja lista)

Prisvitli g(ospodi)ne g(ospodine) i gospodaru obsluženi

Dohodin moliti vaše prisvitlo gospostvo da mi poš(a)lete ono moe pismo što e u vas u atih dali ono isto što e bilo pisano hrvaski od parofiana(!) koe je pismo bilo učineno na 15 otubra 1715 u Biogradu koe pismo izgovara kako e proda Grgo Šandrić eno stanje Vuli Pilicarića iman potribu veliku od nega da e tega šior Antonu Calenu a oni će ga pak meni redužiti simo koe će van biti opet uput poslano nazad to vas molin i drago vas pozdravljan tere ostaen v(aše) p(oštovano) g(ospostvo)

Biograd na 16 decembra 1733 umolen na službi Bare Tolić

Dok. 37.

(Svezak XII, nema broja lista)

U ime Isusa i Divice Marije amen od negova slavnoga porojena tada teciše 1736 na 18 decebra u Bijogradu

S ovin pismom privatim nižje pisanim koga očemo mi svi četiri nižje imenovana da ovo pismo imade sve svorce i načine koliko da ga je pisa pupliki nodar od Zadra Ja Bože Tolić i ja Jela Babića hćer pokoenoga Jadre Babića iz Novoga grada a žena

Bože Tolića i ja Ivan Bogdanić sin kapitana Marka Bogdanića is Kuna a zet istoga Bože Tolića i ja Luca Tolića hćer Bože Tolića a žena istoga Ivana Bogdanića sva četiri zajeno skupismo se u ljubavi Božjoi i kršćanskoj odlučismo i odlučismo učiniti zajeno smert i život s našom vlastitom volom i nimamo se rastaviti ni podiliti dokle smo živi sva četiri a to dokle smo živi jedan po jedan sada sastavlam o zajeno i skuplam o u jeno sve naše što imamo i što budemo imati u napridak sva četiri a to naše mobile i štabile a to ja Bože više imenovani sve moje očinstvo i što san priteka do sad i što buden steći u napridak po isti način i ja Jela više imenovana i ja sve moje očinstvo što me pristoji u Novomu gradu po isti način i ja Luca više imenovana i ja sve moje materinstvo po isti način i ja Ivan više imenovan i ja sve moje očinstvo što me dopadne u Tkunu i na svakon drugon mistu od moje braće po smerti moga oca i što san priteka i što pritečen u napridak dakle svih četirih nas više imenovanih a to Bože i Jele i Luce i Ivana očinstvo i materinstvo i što pritečemo u napridak da nan bude sve zajeno namin čitirim dokle smo živi pa po smerti nas četirih našoj dici nakon dice i imamo se diržati i lubiti kako Bog zapovida meju sobon stariji da bude stariji upravitel svakin dobrin načinom a mlaji da budu mladji i poslušnici stariman u svakomu dobromu načinu

A po smerti nas četirih ako bi se htili podiliti naša dica da sve što se najde u ono vrime da podile na po kako no prava braća i se(s)tre polovica dici Božinoj i Jelinoj a druga polovica dici Ivanovoj i Lucinoj svih kolikih dobar nas pristoećih

Budući ja Luca priala k sebi Ivana Bogdanića za moga pravoga muža a s volom moga oca i moje pokojne matere/tere/ zato ako bih ja umerla pria od nega ostavljan mu sve ono što mene pristoji moih dobar štabilov da uživati bude zajeno s moim ocem i s mojom maćehom kako smo ugovorili višej takojer i z dicom mojom koju iman /do/sad š nime i koju buden imati š nime u napridak a po smerti nih trih a to oca moga i muža moga i moje maćehe da podilu naša dica na po kako smo gori ugovorili meju nam četirim ako li bi bia Ivan moj muž za ženidbu ter bi se htia oženiti dajen mu dopušćene da se može oženiti na ovin moim štabilim dali da prokura naiti dobru žensku glavu koja će umuti uzderžati pomlivo lubav meju kućanim i imati pomlu od svega i da prokura oženiti se po voli moga oca i svoga ter ako bi ima moj muž Ivan dice z drugom ženom da ona dica budu dianici od svega s onom mojon dicon ku bih imala s istimen Ivanom do moje smerti razumi se muškimi glavami a ženska dica da se naruše kako je običaj sela toliko moja toliko od druge žene ako bude živ ovi moi sin što je sada rojen i ako bih i još imala muških glav da bude moim muškim i onim muškim sinovon koih bude imati Ivan z drugom ženom sve zajeno što ih dopadne od dice moga oca Bože kad s(e) podile ako li bi umra ovi moj sin a ne bih imala već dice muške nego ženske dice ostavljan moiman ženskiman u Primorju na tri mista zemle posajena tersjen i maslinamin na Lostirnaku na dva mista jedan okalan četiriman vitrim sa juga Miško Špadić i Vu(k)o Bilić od Grbina i bure put od maištrala Miko Lulin drugi kus od maištrala Miko Lulin od Grbina

Calovići od juga Jure Dolanac od bure put treći kus na Bošani sa juga je don Pere Pletikosa od Grbina put od maištrala Maičići i Štrpići od bure Miko Lulinov od više je na Bučini jeda(n) gonaj zemle više gomilin sa juga je Mate Dobanović od Grbina Miko Lulin od maj(e)štrala zemla parokianska od bure Šime Lalinov od više na Bučipolu dva dni zemle oranice incirka koja je zemla meju zemlon Moružinovića i Mate Miškina od više dva dni zemle oranice incirka u Virbici koja je meju Vukon Bilića i meju Grubišinin a to est Bučićim koja se zemla zove Vučica duga ako bi umerle moje hćere pria nego bi se udale ali došle na razum da se ova in/t/trada povrati nazad meju skup a to meju dicu moga oca Bože i moga muža /muža/ Ivana ter da oni podile na po kako i drugu baštinu ako li bi umerle pokle doidu u razbor da su gospodarice ostaviti komu one oću ako li se ne bi udale da živu na intradi svojoj kako i druga dica pojednako

A sve ostalo dici muškoj Ivanovoj ku ju bude imati akoli pak ne bi ima muške dice ni drugom ženom da bude sve dici ženskoj koliko onoj kaju bude imati s namon toliko onoj koju bude imati s drugom ženom na po a to ono što ih dopadne od dice moga oca Bože ako umru moja dica i Ivanova koliko koju bude imati s namon toliko z drugom ženom pria nego bi došli u razbor da bude dici sve moga oca Bože a dokle su oni živi to est otac i Ivan oni su gospodari od svega kako smo gori ugovorili svi četiri izvan onoga što ostavljan dici mojoj ženskoj od onoga su dica gospodari po načinu kako san rekla gori više

Sada sva četiri više imenovana a to Bože i Ivan i Jela i Luca bismo kuntenti svemu ugovoru više ugovorenu i ovomu pismu i jedan drugomu pruručujemo dušu i dušu naših mertvih da se ne oglušē molitvon i lemozinom u čen budu moći

Pisah ja žakan don Ante Ješkina bu(du)ći molen od sva četiri više imenovana a prid svidocin poznanin

Bihu svidoci na ovomu pismu Martin Drašković i Nikola Kalac

IZVORI I LITERATURA

Arhivski izvori:

Državni arhiv u Zadru (Hrvatska)

HR-DAZD-31 Bilježnici Zadra (1279.-1797.)

Literatura:

Balić, Juraj; Čoralić, Lovorka; Novosel, Filip, prir. Gradivo za povijest istočnoga Jadrana u ranom novom vijeku, sv. I. Spisi zadarskoga bilježnika Antonija Calogere (1768. – 1770.), *Monumenta spectantia historiam Slavorum Meridionalium*, 57. Zagreb: HAZU, 2014.

Balić, Juraj; Čoralić, Lovorka; Novosel, Filip, prir. Gradivo za povijest istočnoga Jadrana u ranom novom vijeku, sv. II. Spisi zadarskoga bilježnika Antonija Calogere (1770. – 1772.), *Monumenta spectantia historiam Slavorum Meridionalium*, 58. Zagreb: HAZU, 2018.

Balić, Juraj; Čoralić, Lovorka; Novosel, Filip. „Oporuke iz fonda Spisi zadarskih bilježnika Državnog arhiva u Zadru: Antonio Calogera (1768. – 1772.)”, *Starine* 64 (2012), 113-183.

Botica, Ivan; Galović, Tomislav. „Hrvatskoglagoljski notarijat u europskom kontekstu”, u: *Hrvatsko glagoljaštvo u europskom okružju*, ur. Vesna Badurina Stipčević, Sandra Požar i Franjo Velčić, Zagreb: Staroslavenski institut, 2015, 115-143.

Čoralić, Lovorka. „Biograd u XVII. i XVIII. stoljeću”, *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru* 37 (1995), 379-410.

Čoralić, Lovorka. „Franceschi, Toma de (Tomaso), bilježnik (XVIII. st.)”. *Leksikografski zavod Miroslav Krleža*. Pristupljeno 20. 4. 2023. <https://hbl.lzmk.hr/clanak.aspx?id=6228>.

Lovorka Čoralić; Filip Novosel. „Oporuke iz fonda Bilježnici Zadra Državnog arhiva u Zadru: javni bilježnik Šimun Lovatello (1656.–1671.)”, *Vjesnik dalmatinskih arhiva*, 2 (2021), 275-332.

Lovorka Čoralić, Filip Novosel, prir. Gradivo za povijest istočnoga Jadrana u ranom novom vijeku, sv. III. Spisi zadarskoga bilježnika Franje Sorinija (1656.–1659.), *Monumenta spectantia historiam Slavorum Meridionalium*, 60, Zagreb: HAZU, 2022.

Franov-Živković, Grozdana. „Glagoljski ugovor o zajedničkom kućanstvu biogradske obitelji Tolić iz 1736. godine iz fonda zadarskog bilježnika Tomassa de Franceschija”, *Baščina* 19 (2018), 74-75.

Grbavac, Branka. „Notarijat na istočnojadranskoj obali od druge polovine 12. do kraja 14. stoljeća”, doktorska disertacija, Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2010.

Ladić, Zoran. „O procesu demokratizacije u pisanju kasnosrednjovjekovnih privatno-pravnih bilježničkih isprava u istočno-jadranskim komunama”, *Zbornik Odsjeka povijesnih znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU* 32 (2014), 39-66.

Novosel, Filip. „Služba javnog bilježništva u Dalmaciji za vrijeme mletačke uprave – primjer javnih bilježnika Zadra iz sredine 17. stoljeća”. *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, 63 (2021), 171-203.

Biograd Glagolitic documents in the records of Zadar notary Tomasso de Franceschi

Summary

The tradition of public notaries in Dalmatia dates back to the 11th century, which is why notarial records are an indispensable source for studying the public life of communes on the eastern Adriatic coast in the Middle and Early Modern Ages. Tommaso de Franceschi performed the notarial service from 1722, when he was appointed notary public, until 1762. He wrote documents in the Italian language, but his writings also included a number of documents written in the Croatian (Illyrian) language. The notarial legacy of Tommaso de Franceschi consists of nine bundles. In the last (ninth volume) there is an unusually large number of published Glagolitic documents. Additional analysis revealed that more than a half of all Glagolitic documents in the ninth volume refer to the settlement of Biograd. In total, 58 Glagolitic documents were observed in the ninth volume, and Biograd is mentioned in 37 of them. The rest refers to the settlements of the wider Biograd area. Glagolitic documents in the writings of notary Tommaso de Franceschi were not written by de Franceschi himself, but by Glagolitic priests, which was requested by the parties. Namely, notarial practice in the early modern century allowed for the possibility of documents to be written by literate people in rural or urban areas to gain public force by being included in the official records of public notaries. There was a certain rule that the documents were first written in Croatian and Glagolitic, and then translated into Italian and Latin. Of the 37 documents related to Biograd and its inhabitants, 30 are related to property affairs of the Tolić family, Don Petar Tolić and his brothers Božo and Bartol. The Glagolitic documents in the collection of the notary Tommaso de Franceschi are an exceptional source for elucidating economic relations and other determinants of public life in the Biograd area in the 18th century after the withdrawal of the Ottomans and the stabilization of political, military, economy and economic conditions.

Keywords: Biograd, Zadar, public notaries, Tomasso de Franceschi, Glagolitic, 18th century